

Kaakkois-Suomen osaamiskeskus kehittää solidaarista hyvinvointia

Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskusta valmistellessa oli alusta asti selvää, että osaamiskeskuksen vakinaistuttua sen toiminnan tulee sitoutua voimakkaasti myös pienten kuntien tarpeisiin. Suuri osa Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson kunnista on pieniä, enintään 5 000 asukkaan kuntia. Näin ollen ajatus veturikunnista tai -oppilaitoksista haudattiin heti alkuun.

Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Oy:n perustava kokous pidettiin Kouvolassa 30. lokakuuta 2001. Yhtiön osakkaiksi tulivat ensimmäisessä vaiheessa suurin osa alueen kunnista sekä molemmat ammattikorkeakoulut. Tulevina vuosina myös järjestöt ja yksittäiset palvelutuottajat voinevat liittyä yhtiöön.

Kaikilla kunnilla yksi ääni

Yhtiöjärjestyksestä ja osakassopimuksesta pyrittiin tekemään mahdollisimman solidaarinen – asia, joka meni yllättävän hyvin läpi kunnissa. Tavoitteena oli saada kaikki kunnat sitoutumaan osaamiskeskukseen, joten pienten kuntien ei tarvinnut lunastaa kuin yksi osake, suurempien kuntien ja kaupunkien sekä ammattikorkeakoulujen lunastaessa kymmenen osaketta.

Eri osakemääristä huolimatta yhtiöjärjestykseen on kirjattu ääni ja osakas -periaate. Yhtiön hallitukseen kuuluu yhdeksän jäsentä ja vuorovuosin enemmistö edustajista on Etelä-Karjalasta tai Kymenlaaksosta. Ainakin ensimmäisen hallituksen koostumuksessa näkyy kaikkien kuntien huomioon ottaminen: jäsenistä kolme edustaa pieniä kuntia, kolme suurempia kuntia ja yksi keskikokoista kuntaa. Lisäksi kaksi jäsentä edustavat molempia ammattikorkeakouluja.

Hallituksen tueksi perustetaan neuvottelukunta, jossa ovat edus-

ettuina maakuntaliittojen, Etelä-Suomen lääninhallituksen, Kuopion yliopiston sosiaalitieteiden laitoksen, erityishuoltopiirien, järjestöjen ja yksityisten palvelutuottajien edustajat.

Hallintomallilla pyritään takaamaan alueellisesti tasa-arvoisen kehittämisen. Monet Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson ongelmat ovat samanlaisia: savupiiputeollisuuden rakennemuutoksen edelleen näkyvät jäljet, itärajan avautumisen haasteet ja muutotappioiden vaivaamat kunnat.

Yhteiset haasteet

Erityisen suuri ongelma sosiaalialalla on kuitenkin huutava pula muodollisesti pätevistä sosiaalityöntekijöistä. Vaikka molemmista ammattikorkeakouluista valmistuu monitaitoisia sosionomeja, se ei kuitenkaan poista yliopisto-opetuksen ja -tutkimuksen puutteiden aiheuttamia syviä ongelmia.

Haitat näkyvät selvimmin pienissä kunnissa, joiden on ollut vaikeaa rekrytoida päteviä ja pysyviä sosiaalityöntekijöitä. Tämä on eräs keskeisistä haasteista, johon osaamiskeskus tulee lähivuosina vastaamaan. Työ on jo käynnistynyt kahdella tasolla: ensinnäkin pyritään löytämään pienille kunnille yhteisiä ratkaisuja ja tehtäviä sosiaalityöntekijöiden rekrytoimiseksi ja toiseksi on aloitettu selvitys yliopistotasoisesta koulutuksen saamiseksi Kaakkois-Suomeen.

Toinen haaste on ylikunnallisen yhteistyön rakentaminen sosiaali- ja terveysalalla. Suunnitelmat Lappeenrannan, Joutsejon ja Imatran yhdistämisestä ”Saimaankaupungiksi” sekä Vehkalahden ja Haminan kuntaliit-

tossuunnitelmat ovat saaneet monet muutkin alueen kunnista pohtimaan yhteistyön mahdollisuuksia. Osaamiskeskus on useissa seutukunnallisissa yhteistyöhankkeissa mukana asiantuntijana kehittämässä sosiaali- ja terveysalan yhteistyötä.

Osaamisklinikoita eri aloille ja alueille

Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen varsinainen tutkimus- ja kehitystoiminta organisoidaan sosiaalialan eri aloille suuntautuneisiin osaamisklinikoihin, jotka sijoittuvat kunnissa jo oleviin sosiaalialan toimintayksiköihin. Osaamisklinikoille palkataan tai nimetään vastuhenkilöt, jotka vastaavat kunkin yksittäisen klinikan toiminnan kehittämisestä.

Klinikoilla on tarkoitus kehittää sosiaalialan erityisasiantuntijuutta siten, että niihin sijoitetaan

käytäntöön sitoutuvaa tutkimus- ja kehitystoimintaa, ammattikorkeakoulu- ja yliopistopöskelijöiden käytännön harjoittelua ja opinäytetutkimuksia sekä käytäntöä palvelevaa täydennyskoulutusta. Käytännön sosiaalialan työntekijät sekä alan opettajat voisivat sijoittua osaamisklinikoilla tutkimus- ja kehitystehtäviin yhdessä alan opiskelijöiden ja tutkijöiden kanssa. Osaamisklinikat olisivat myös sen kaltaisia oppimisympäristöjä, joissa eri tason opinäytetyöt (amk-tasolta väitöskirjoihin) voitaisiin yhdistää suuremmiksi tutkimus- ja kehityskokonaisuuksiksi.

Rakenne tuonee synergiaetuja sosiaalityön kehittämiseen ja samalla edistää käytännön työn, oppimisen ja tutkimisen kierrättämistä. Erityisen tärkeää on, että

kyseisen kaltaisessa ympäristössä olisi mahdollista testata järjeviä yhteistyömahdollisuuksia sosiaalityöntekijöiden, sosionomien ja lähihoitajien tehtävärakenteisiin.

Osaamisklinikat tulevat olemaan samalla erityisosaamisen verkoston solmukohta ja niillä on vetovastuu koko erityisalan kehittämiseksi Kaakkois-Suomen alueella. Toiminnan muodon vaikiuntuessa osaamisklinikat tulevat tarjoamaan verkostonsa kautta erityisasiantuntijuuden konsultaatiota eri palveluntuottajille.

Tälle vuodelle on suunnitella neljä osaamisklinikka, jöiden toimintaan haetaan rahoitusta eri tahoilta. ”Vanhustyön osaamisklinikka” on jo aloittanut toimintansa Kuusankoskella ja ”Kuntouttavan työllistämisen klinikka” aloittaa vuoden 2002 alkupuolella toimintansa Lappeenrannassa.

Rahoitushakemus on jätetty Kotkaan sijoittuvasta ”Lastensuojelun ja perhetyön klinikasta” ja ”Hyvinvointipalveluyrittäjyöden tutkimus-, kehitys- ja koulutuslinikasta”, joka toteutetaan yhteistyössä Kymenlaakson ammattikorkeakoulun kanssa verkostomaisena usealle paikkakunnalle sijoittuvana.

Työsarkaa riittää Kaakkois-Suomessa – kuten tietysti muuallakin maassamme – useiksi vuosiksi eteenpäin. Erityisen tärkeää on kuitenkin pitää pää kylmänä, välttää hankkeiden hallitsematon kaaos – seireenien kutsuista huolimatta – ja edistää alueellista tasa-arvoa ja solidaarisuutta. Kaikkien teiden ei tarvitse viedä Roomaan.

Kirjoittaja on FT, VTM ja Kaakkois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Oy:n johtaja.